

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки Республики Казахстан

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы
Национальная академия образования им. И. Алтынсарина

**ЖАЛПЫ ОРТА БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА
МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫНЫҢ «ТӘУЕЛСІЗДІК
ТОЛҒАУЫ» ШЫҒАРМАСЫН ЗЕРДЕЛЕУ АЯСЫНДА
ЖҮРГІЗІЛЕТІН ТӘРБИЕ ЖӘНЕ ИДЕОЛОГИЯЛЫҚ
ЖҰМЫСТАРДЫ ӘДІСТЕМЕЛІК СҮЙЕМЕЛДЕУ**

Әдістемелік нұсқау хат

**МЕТОДИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ
ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ И ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ РАБОТЫ
В ОРГАНИЗАЦИЯХ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО
ОБРАЗОВАНИЯ В РАМКАХ ИЗУЧЕНИЯ
ПРОИЗВЕДЕНИЯ ГЛАВЫ ГОСУДАРСТВА
«СЛОВО О НЕЗАВИСИМОСТИ»**

Инструктивно-методическое письмо

Астана
2015

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы Ғылыми кеңесімен баспаға ұсынылды (2015 жылғы 18 мамырдағы № 4 хаттамасы)

Рекомендовано к изданию Ученым советом Национальной академии образования им. И. Алтынсарина (протокол № 4 от 18 мая 2015 года)

Жалпы орта білім беру ұйымдарында Мемлекет басшысының «Тәуелсіздік толғауы» шығармасын зерделеу аясында жүргізілетін тәрбие және идеологиялық жұмыстарды әдістемелік сүйемелдеу. Әдістемелік нұсқау хат. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2015. – 24 б.

Методическое сопровождение воспитательной и идеологической работы в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о Независимости». Инструктивно-методическое письмо. – Астана: Национальная академия образования им. И. Алтынсарина, 2015. – 25 с.

Әдістемелік нұсқау хатта жалпы орта білім беру ұйымдарында Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін оқыту аясында тәрбие және идеологиялық жұмысын әдістемелік қолдау жолдары әзірленген. Әдістемелік нұсқау хат мектеп басшыларына және мұғалімдерге арналған.

В данном инструктивно-методическом письме разработано методическое сопровождение воспитательной и идеологической работы в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о Независимости». Инструктивно-методическое письмо предназначено для руководителей и учителей школ.

© Ы. Алтынсарин атындағы
Ұлттық білім академиясы, 2015

© Национальная академия
образования им. И. Алтынсарина, 2015

Кіріспе

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаев Ұлытау төріндегі сұхбатында «Менің арманым, ойым – Қазақстанның мәңгілік болуы. Сондықтан Мәңгілік Ел деген идеяны ұсындым. Мәңгілік ел болу үшін бәрін жасап жатырмыз» – деді [1]. Елбасы өз Жолдауында «Біз Жалпыұлттық идеямыз – Мәңгілік Елді басты бағдар етіп, тәуелсіздігіміздің даму даңғылын Нұрлы Жолға айналдырдық. Мәңгілік Ел – елдің біріктіруші күші, ешқашан таусылмас қуат көзі» – деп атап көрсетті [2].

Президент Н.Ә. Назарбаев белгілеген 5 институционалдық реформаны жүзеге асырудың «100 нақты қадам» бағдарламасы миллиондаған қазақстандықтар үшін болашаққа бастар даңғыл жолды белгіледі. Президент ұсынған Ұлт жоспарының әрбір жолының мазмұнында «Біздің ел, біздің ұлт, біздің болашақ» жасампаз тарихи үндеуі айқын көрінеді [3].

Елбасы өз жолдаулары мен еңбектерінде білім беру процесінің тәрбиелік әлеуетін күшейтуге көп көңіл аударады. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» халыққа Жолдауында бала тәрбиелеу – болашаққа ең үлкен инвестиция екені атап көрсетілген. Ұлттық және әлемдік білім беру жүйесінің ең үздік дәстүрлерімен тәрбиеленген ұрпақ мықты мемлекет, дамыған экономика және жалпыға ортақ еңбек негізінде берекелі қоғам құруға қабілетті [4].

Елбасы Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігі күніне арналған салтанатты жиында сөйлеген сөзінде біздің тарихи өткенді қабылдауымыз қашанда біртұтас және оң пайымды болуы тиіс. Ол барлық қазақстандықтарды бөлуі емес, біріктіруі тиіс екенін атап көрсетті [5].

Біздің Тәуелсіздігіміз Елбасының ішкі және сыртқы саясатында, халқымыздың достығында және ұлы бірлігінде,

оның қонақжайлығы мен дархан көңілінде, оның бірегей тарихы мен көпэтникалы мәдениетінде жүзеге асырылған халық даналығының берік іргетасына негізделген. Еліміздің жастары осы қарапайым да түсінікті шындықты терең сезінулері тиіс. «Тәуелсіздік толғауы» шығармасын орта мектептің жоғары сынып оқушылары міндетті түрде оқуы қажет.

Н.Ә. Назарбаевтың «Тәуелсіздік толғауы» еңбегі – бұл барлық білім беру бағдарламасына арқау, жас ұрпаққа берілген тілек болуы тиіс. Ұлт Көшбасшысы Тәуелсіздіктің іргелі негіздері – Жалпыға Ортақ Еңбек, даналық, толеранттылық және халықтың бірлігін, Қазақстанның барлық этностарын құрметтей отырып олардың тарихы, мәдениеті мен мемлекеттік тілінің бірегейлігін ауқымды түрде белгілеген. Бұл негіздерді мектеп жасынан бастап Қазақстан Республикасының әрбір азаматының білуі маңызды.

Ұсынылып отырған жұмыстың мақсаты – жалпы орта білім беру ұйымдарында Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін зерделеу аясында тәрбие және идеологиялық жұмысты әдістемелік қолдау жолдарын дайындау.

1 Жалпы орта білім беру ұйымдарында Мемлекет басшысының «Тәуелсіздік толғауы» шығармасын зерделеу аясында тәрбие жұмысын әдістемелік сүйемелдеу

Балалар мен оқушы жастарды тәрбиелеу жүйесін дамыту Қазақстан идеологиясының негізгі ережелеріне, білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың принциптеріне, мемлекеттік жастар саясатына сәйкес жүзеге асырылады.

Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін зерделеу мен талдау Қазақстан халқының өз тағдыры мен өз болашағын өздері құру мүмкіндігін анықтауда таңдаған тарихи күшінің дұрыс және көрегендік екенін көрсетіп отыр. Тәуелсіздік – қазақ халқы көксеген көпғасырлық арманы, қазақстандық патриотизм мақтанышының символы.

Н.Ә. Назарбаев өзінің «Тәуелсіздік толғауы» еңбегінде әрбір жас буынның жүрегіне Отанға деген сүйіспеншілік дарытқан жағдайда еліміз өркендейтінін атап көрсетті. Жастарымыз ел тәуелсіздігі, ұлт мұраты, ұрпақ болашағы сияқты ұлы құндылықтарға бейім болып өсуі тиіс. Ұлт Көшбасшысы өзіне талап қою, өзгелерге адалдық, еліне берілгендік өскелең ұрпақ тәрбиесінде негізгі кезеңдер деп санайды.

Баянды бейбітшілік пен халықтар арасында келісімді қамтамасыз ету, толеранттылықты тек қана саяси норма ретінде емес, қазақстандықтардың өмір салты ретінде енгізу мемлекеттік қызметтегі алғашқы күнінен-ақ Елбасы назарында болды.

Соңғы жылдары өскелең ұрпақ тәрбиесімен байланысты болған жаңа проблемалар тәрбиенің мәні, оның қоғамдық өмірдегі орны мен рөлі қайта ойластырумен келісілген.

Білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарының бірі – білім алушыларды тәрбиелеуде, оның ішінде балалар мен оқушы жастарда азаматтық, патриотизм, жауапкершілік, еңбексүйгіштік, рухани-адамгершілік құндылықтар, салауатты өмір салтын қалыптастыруда білім

беру ұйымдарының қызметін ұйымдастыруды қамтамасыз ету болып табылады.

Жалпы орта білім беру ұйымдарының тәрбие жүйесінде сынып жетекшісінің орны ерекше. Оқушы тұлғасын қалыптастыру ісі оның жұмысты ұйымдастыру біліктілігіне байланысты.

Сынып жетекшісі жүргізетін ұйымдастыру-тәрбие жұмысы идеологиялық және тәрбие жұмысының (сынып, білім беру ұйымдары) жоспарларына сәйкес сабақтан тыс кезде жүзеге асырылады.

Тәрбие жұмысының келесі түрлері бар: оқушылармен жүргізілетін жеке және топтық жұмыс, идеологиялық, мәдени-демалыс, дене шынықтыру-сауықтыру, спорттық-көпшілік жұмыс, салауатты өмір салты біліктілігін қалыптастыру, қоғамдық пайдалы қызметті ұйымдастыру, еңбек тәрбиесі және кәсіптік бағдар, оқушылардың заң бұзушылық мінез-құлқының алдын алу және т.б.

Сынып жетекшісі білім беру ұйымының әлеуметтік-педагогикалық және психологиялық қызмет мамандары – әлеуметтік педагогпен және педагог-психологпен, педагог-ұйымдастырушымен және т.б. тығыз байланыста жұмыс істейді.

Сынып жетекшілері жүргізетін оқу-әдістемелік жұмыс педагогикалық кеңестер, әдістемелік бірлестіктер, семинарлар, «Өрлеу» біліктілікті арттыру институттары, педагогикалық жоғары оқу орындары қызметкерлерімен тақырыптық кездесулер арқылы, сондай-ақ Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегі кең де терең оқытылуы тиіс курстық дайындық арқылы жүзеге асырылады.

Білім беру ұйымдарында педагог-ұйымдастырушы білім алушылармен сабақтан тыс қызметті жоспарлайды, сондай-ақ идеологиялық және тәрбие жұмыстарын ұйымдастыруға тікелей қатысады. Оның жұмысы қызығушылығы бойынша бірлестіктердің, балалар мен жастардың қоғамдық бірлестіктерінің қызметін үйлестіруге бағытталған.

Педагог-ұйымдастырушының қызметі білім алушылардың қабілетін дамыту, олардың жеке ерекшеліктерін, қызығушылығы мен бейімін ескере отырып бос уақытын ұйымдастыру үшін жағдай жасауға бағдарлануы тиіс. Балалар және жастар бірлестіктерімен жұмыста Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегіне ерекше мән беруі қажет және «Мәңгілік Елдің ұлы тарихы», «Тәуелсіздік және Еркіндік», «Тәуелсіздік – бұл Жалпыға Ортақ Еңбек» т.б. тақырыптар бойынша семинарлар, диспуттар, кештер өткізуі тиіс.

Балалар қозғалысының дайын көшбасшылары болмайынша балалар қоғамдық ұйымдарының жұмысы табысты болуы мүмкін емес. Бұл жерде Елбасының көшбасшылық қасиеттері бар белсенді жастарды дайындау туралы ұсынысы маңызды. Белгілі психолог Фрэнк Карделлдің теориясы бойынша өз мінезі мен әдетінің сипаттарын қалай өзгертуге болатыны туралы дәрістер ұйымдастыру және өткізу; «Идеялар іздестіру», «Креативті идеялар», «Мен – көшбасшы» және т.б. тренингтер ұйымдастыру орынды. Мұндай жұмыстар үнемі және жүйелі түрде жүргізілуі қажет. Бір мезгілде педагог-ұйымдастырушы сынып белсенділерімен қатар, сынып жетекшілерін оқытып қана қоймайды, педагогтың білім алушылармен және олардың заңды өкілдерімен жетекші бағыттар бойынша жұмысты үйлестіреді. Педагог-ұйымдастырушының іс-әрекетінде мәдениет, спорт және туризм мекемелерімен бірге қоғамдық пайдалы және бос уақытты ұйымдастыру қызметін ұйымдастыру, кәмелетке толмағандар арасында құқық бұзушылықтың алдын алу бойынша педагогикалық ұжым жұмысына қатысу маңызды болып табылады.

Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін оқыту аясында жалпы орта білім беру ұйымдарында тек сыныптан тыс уақытта ғана емес, сонымен қатар, пәндерді оқытуда да азамат-патриотты тәрбиелеу қажет.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Тәуелсіздік толғауын» зерделеудің өзектілігі

мынада: қазір – елдің сын тезінде тұрған уақыты. Дүниежүзілік дағдарыстар әлемді шарпып барады; жер бетінде тынымсыз арпалыстар, бәсекелестік пиғылдар, агрессиялық әрекеттер күшейді; ел мүддесіне жат діни экстремистік ағымдар да қауіп төндіруде. Елбасының өз сөзімен айтсақ, «Тұтас дүниені шарпыған дағдарыстар бүгінгі күннің басты сипатына айналуда. Жаһандық экономика кезекті рет соқтықпалы, соқпақсыз жолға аяқ басты».

Мұндай жағдайда қоғамды сөзбен ұйымдастырып, Отанымызға деген сүйіспеншілікті нығайта түсу маңызды. Жасампаз халықтың өткен тарихымен рухтандырып, болашаққа деген адамдардың наным-сенімін күшейте түсу – кезек күттірмейтін іс.

Елбасының «Тәуелсіздік толғауын» оқытудың мақсат-міндеттері төмендегідей болмақ:

«Тәуелсіздік толғауы» туындаған Уақыт пен Кеңістіктің қазіргі сипатын білгізе отырып, оқушылардың «Толғауда» көтерілген мәселелерді сараптап талдай алуына қол жеткізу және Елбасының әр сөзіндегі мағынаны ұғып, ойқорытындысын жасауға мүмкіндік туғызу. Сөз иесі – Елбасының шешендік толғамын пайымдап, шешеннің Тұлғалық бейнесін тану. Елбасының сөзінен туындайтын міндеттерді саралау, ол міндеттердің шешілу жолдарын өздігінен ұсыну.

Оқытудың әдіс-тәсілдері: «Тәуелсіздік толғауында» қамтылған нысандардың жалпы белгілері мен қасиеттерін анықтауға мүмкіндік беретін жалпылау ойлау әдісі; халқымыздың ұлы көшінде жасаған тарихи іс-әрекеттерінің маңыздылығын тануға көмектесетін тарихи таным әдісі; жан-жақты зерттеу мақсатында бүтін бір затты құрамдас бөліктерге (жақтарына, белгілеріне, қасиеттеріне және т.б.) бөліп қарастыратын талқылау әдісі; жеке қорытулар негізінде жалпы тұжырым жасауға мүмкіндік беретін жинақтау әдісі, ойқорыту әдісі т.б.

Елбасының осы бір тарихи сәтте жасаған баяндамасы мен

болашаққа бағытталған жүрекжарды Толғауын әртүрлі топта, әрбір сыныпта оқыту көзделіп отыр. Оның мән-мағынасын интербелсенді оқыту технологияларының көмегімен түсіндіруге және қабылдауына мүмкіндік жасауға болады.

Қазақ тілі сабақтарында қолданылатын интербелсенді оқыту технологиясы. «Толғауды» оқыту сабағында бір ғана дұрыс жауап болмайды, өйткені басты мәселе дұрыс жауапты табуға емес, керісінше оқушының мәселелерді іздеп табу процесінің өзі болып табылады. Мысалы, олар Толғауда көтерілген мына мәселелер: Қазақстан Республикасының тұңғыш рет тәуелсіз ел атануы; 100-ден астам ұлт өкілдерінің егемен мемлекетте өзара түсіністік пен келісімде өмір сүруі; туған жеріміздің қазба байлықтарына дербес иелік етуіміз; болашағымызды өз қолымызбен жасау мүмкіндігі; еліміздің экономикалық өсуінің кепілі – Тәуелсіздік рухында жатқандығы; Тәуелсіздік – сан буын бабалардың асыл арманы болғандығы; Тәуелсіздік – еліміздің көреген сыртқы саясаты мен ішкі саясатында екендігі; Тәуелсіздік дегеніміз – жалпыға ортақ еңбек екендігі, Тәуелсіздіктің өмірлік философиясы – Мәңгілік Ел екендігі.

«Тәуелсіздік Толғауын» зерделеуді интербелсенді оқыту арқылы жүзеге асыру ұсынылады.

Интербелсенді оқытуда бірлесе үйрену идеялары ұстанғандықтан, бұл жерде әсіресе бірлескен топтық жұмыс әдістерінің маңызын баса айту керек: олар Елбасы Тұлғасын танудың тиімді құралы болып табылады. «Толғау» туындаған Уақыт пен Кеңістік туралы дүниетаным қалыптастырып, қазіргі адамдар өмір сүріп отырған Кеңістікте туындаған мәселелердің себептерін түсінуге ықпал жасайды. Топтық жұмыстар барлық оқушылардың жұмысқа белсене қатысуын қамтамасыз етеді.

Бірлесе оқуда әрбір оқушы оқудың ортақ мағынасына және қорытынды нәтижесіне өз үлесін қосып, басқалармен өзінің білгенімен, идеяларымен, ойларымен алмасады, тиімді нәтижеге жету жолдарын анықтайды. Мұндай әрекетте

оқушылар бір-бірін жақтыру, өзара сыйласымды, қолдау аурасында, жағымды психологияда өтіп, танымдық үдерісті ынтымақтастық пен бірлесу деңгейлеріне көтереді, қарым-қатынасты негізгі нысаны диалогты танымның басты құндылығына айналдырады. «Тәуелсіздік Толғауынан» алынатын білім бірлескен әрекеттер арқылы игеріледі де, оқытудың негізгі мақсаты-адал өмір сүруге үйрену, адам болып қалуға жетелеу болады.

Пікірталас – оқушылардың сыныпта немесе шағын топ ішінде «Тәуелсіздік толғауынан» туындаған нақты бір өмірлік мәселе бойынша өзіндік көзқарастары мен пікірлерімен алмасып, оларды дәлелдеп, өзге позициялармен толықтыру әрекеттері.

Оқушылар пікірталаста еркін қарым-қатынаста болып, өзінің ойын, өз ұстанымын қалыптастыру және қорғау, оларды өзге пікірлермен салыстыру әрекеттерімен айналысады. Пікірталас оқушыларға Елбасы баяндамасында көтерілген проблемаларды әкеліп, оларды әртүрлі көзқарас тұрғысынан қарастырады, ең тиімді шешімдерін табуға бағыттайды.

Дөңгелек үстел. 4-6 оқушыдан тұратын топтар Елбасының баяндамасында талқыланып жатқан мәселе бойынша өз ойларын ортаға салады. Мұнда олар кезекпен де, кез келген тәртіппен де (таңдап алған ережелері бойынша) сөйлеуі мүмкін. Пікірталасқа берілген уақыт аяқталған соң (әдетте 4-10 минут), оқушылар талқылаудың нәтижелерін тиянақтап, ортақ қорытынды шешім қабылдайды, өз ойларын 6 минут ішінді қағазға түсіреді.

Ток-шоу. Елбасының «Тәуелсіздік Толғауын» жариялаған баяндама желісі бойынша ұйымдастырылады. Пікірталастың бұл түрі талқыланатын проблема бүкіл аудитория үшін қызықты және өзекті болған жағдайда тиімді болады.

4-5 оқушы (оларды алдын-ала дайындаса да болады немесе оларды сабақ барысында міндеттеуге де болады) бүкіл аудиторияның алдына шығып, ұсынылған проблема бойынша

өз ойларын жария етеді. Жүргізуші (оқытушы немесе алдынала дайындалған оқушы) үнемі олардың көзқарастарының қарама-қарсы жақтарына назар аударып, пікірлердің қақтығысына жол береді. Әр қатысушы өз ойларын дәлелдеуге тырысып, қарсы пікірлерге дау айтады. Әр оқушының талқыланып жатқан мәселе бойынша өз пікірлері болуы керек. Қалған аудитория тек тыңдайды, олардың талқыға қатысу құқығы болмайды.

Пікірталас соңында жүргізуші талқыны қорытындылап, ортақ шешім табуға тырысады. Барлық оқушылар өз ойларын жазбаша келтіріп (әдетте 6 минут ішінде), жұмыстарын бір-біріне оқып береді.

Форум. Пікірталастың бұл түрі «Ток-шоуға» ұқсас. Мұнда тек қалған аудитория талқыға түсе алады: өз орындарынан сұрақ қойып, өз пікірлерін берілген мерзімде қысқа түрде баяндайды. Осы арқылы бүкіл аудитория пікірталасқа қатыса алады.

Симпозиум. Оқушылар Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегінен мұғалім берген тақырыптары бойынша өз баяндамаларын топ алдында оқып, тыңдаушылардың сұрақтарына жауап береді. Жүргізуші пікірлердің қақтығысы мен қарама-қайшылықтарына назар аударып, пікірталас ұйымдастырады. Аудиторияның пікірі екі жақты болып, әртүрлі көзқарастар айтылғаны орынды. Пікірталас баяндамашы ұстанған көзқарас төңірегінде ұйымдастырылады.

Сыни тұрғыдан ойлауға үйрету. Сыни тұрғыдан ойлау «ойлау туралы ойлану» деп сипатталады. Ол «Тәуелсіздік толғауындағы» маңызды мәселелерді талқылауды және тәжірибені ой елегінен өткізуді қамтиды. Сыни тұрғыдан ойлау – қазіргі таңда Қазақстандағы білім беруді дамыту үшін маңызды болып табылатын ең басты педагогикалық түсінік. Бұл модуль оқушылардың да, мұғалімдердің де сыни тұрғыдан ойлауын саналы дамытуды және оймен қабылдауын көздейді.

Сыни тұрғыдан ойлау «Толғау» мәтінінің мазмұнын есепке ала отырып, бақылау мен тыңдау арқылы дәлелдер жинастыру және шешім қабылдау үшін талапқа сай өлшемдерді қолдану сияқты дағдыларды дамытуды қарастырады. Сыни тұрғыдан ойлау оқушылардың бұрынғы қалыптасқан бақылау, талдау, қорытынды, интерпретация дағдыларына сүйенеді. Сыни тұрғыдан ойлау барысында оқушылар «Тәуелсіздік Толғауын» оқиды, ол туралы айтылған деректермен ақпарат көздерінен танысады, түрлі ақпарат көздерінен алынған дәлелдер арасындағы байланысты табады, әртүрлі пікірлердің ұқсастықтары мен айырмашылықтарына талдау жасайды, жинақталған ақпараттардың өзектілігін, маңыздылығын анықтайды. Дәлелдерді негіз етіп алынған болжамдарды, ұстанымдарды айқындайды.

«Кейс-стади» әдісі. «Кейс-стади» – таңдау жасау мен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастыратын тиімді әдіс. Ол Елбасының «Тәуелсіздік толғауында» көрсетілген нақты жағдаяттарды практикалық тұрғыдан талдау мен оларды өмірде кезігетін түрінде қайталауға, «ойнап» шығуға негізделеді. Сол себепті де кейс-стадиді кейде «нақты оқу жағдаяттар әдісі» деп те атайды. Бұл әдісті қолдану барысында балалар кез келген теориялық мәлімет пен ақпаратты талдайды, негізгі проблеманы айқындайды, туындаған мәселені шешу үшін әртүрлі жолдарды іздестіреді, сараптау жасау арқылы шешімдердің ішінен ең тиімдісін таңдайды, өз іс-әрекеттерін жоспарлайды.

«Ой қозғау» («Ми шабуылы») әдісі. Бұл әдісті қолдану барысында еркін ассоциациялар арқылы «Тәуелсіздік толғауы» бойынша жаңа идеяларды көптеп келтіріп, оларды жинақтау керек. Мұндағы басты мәселе идеялар мен ойлардың сапасында емес, керісінше, олардың санында болып тұр. «Ой қозғау» әдісін қолдану барысында оқушылар проблемаларды негізгі терминдер арқылы құрастырып, бір ғана ең басты мәселені айқындайды. Мысалы, «Мәңгілік Ел

болу» мәселесін бөліп алады. Мәңгілік Ел болу жолындағы идеяларды толық тізіп жазып алғаннан кейін, әрқайсысын мұқият зерттеп, ұсынылған ойлардың ішінен нақты жағдайда қолдануға болатындары таңдалып алынады.

«Айтушы ойын өзі үшін айтпайды. Өзге үшін айтады» деген А. Байтұрсынов қағидасына сүйеніп, мәтінді автордың түпкі ойы тұрғысынан талдау көп нәтижеге қол жеткізеді. Елбасы «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін оқырманға (тыңдарманға) арнап жазды. Бұл – әлеуметтік-саяси шешендіктің озық үлгісі. Оқырман-оқушы оны түсінуге талаптанып, Елбасының шығармашылық ойына тереңдеуді көздейді. Бұл мәтіннің сыртқы, сөздік жағын ұғынудан тұрады, яғни сөздің лексикалық, грамматикалық және стилистикалық сырын ұғынумен, танумен байланысты өтеді. Тілдік-стилистикалық талдау мәтінді оқырманның қабылдауына көмек болады.

Мәтінді қабылдау оның тұтастығын түсінуден басталып, тірек сөздердің байланысына негізделеді. Тірек сөздердің бір-бірімен байланысы макробайланысқа жатады. Тұтас мәтін тірек болатын бір ойға құрылған, ол –Тәуелсіздіктің нәтижесінде Мәңгілік Ел болу. Мәтіннен тірек сөздерді іріктеу, сөздің жиілікпен қолданысына назар аудару, сөздік қайталаулар, қаратпа сөздер – мәтінді тұтастырып тұратын тілдік белгілер. Тірек сөз ең алдымен тақырыпта тұрады және мәтіннің алғашқы сөйлемінің құрамында жүреді, сондай-ақ абзацтардағы берілген ойға түп қазық болады. Мәтіннің түпкі мазмұндық негізі Елбасының «Тәуелсіздіктің өмірлік философиясы – Мәңгілік Ел» деген тұжырымында жатыр.

Тәуелсіздік толғауын түсіндіру барысында оқушыларға рухани байлық сол халықтың тілі, әдет-салты, дүниетанымында жататынын баса жеткізіп, назарда ұстаған жөн. Ұлттық байлықты ұрпақ тәрбиелеудегі рөлмен, білім берудегі озық ұстанымдармен байланыстыра отырып, әр жастың қабілетін, өздік ізденісін ашу, өзіне деген сенімін нығайту – басты міндет. Мақсат қоя отырып оқыту

технологиясын пайдалану барысында әдеби жаттығу-тапсырманын маңызы ерекше. Оларға ретіне қарай төмендегідей сұрақтар беруге болады. (Үлгі)

1. «Тәуелсіздік оңай жолмен келген жоқ» дегенді қалай түсінесің?

2. «Егемендіктің ертеңі зор» түсінігіне сипаттама бер.

3. Елбасының еліне жасаған еңбегін суреттеп беріңдер.

Жұмыс барысында ізденіс пен іскерлік сабақтаса өріледі, ой толғанысқа жетелейді, талдау, салыстыру көмекке келеді. Олар: өзіндік шешімге, бағалауға, жинақтауға ұмтылады. Әдеби жаттығуды орындау барысында «Тәуелсіздік толғауындағы» автор үнін танып, Елбасының ішкі толғанысын түсіне байқап, мағынасына бағдар жасалып, көркемдік сипатына ерекше мән беріледі. Негізгі түйін – Елбасы тілеген арман, жастарға деген сенім, үміт болашақтың баспалдағына сенім артып, алға жылжиды. Елімізде жүргізіліп отырған ішкі және сыртқы саясат – халықтың қажымас қайраты, даналығы, талмай төккен тердің өтеуі екеніне оқушылар баса назар аударады. «Тәуелсіздік толғауын» жастарымыз саралай отырып, Мәңгілік Ел болып, өз шапағатымен басқаларды біріктіру, жаңа белеске шығу керектігін түсінеді. Тәуелсіздік рухына өз жүректерінен берік, мызғымас орын беріп, бүгінгі Қазақстанның әрдайым жұлдызы жоғары, жолы нұрлы болуы ұрпаққа аманат екеніне бас иеді.

Сабақты «Өз елім» әнінің «Тілегін тәңір берген, Қасиет қонған елім» деген жолдарымен аяқтауға болады. Әдебиет сабағында бағдарлама бойынша ақын-жазушылардың шығармаларын өткенде Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін ретіне қарай кіріктіріп отыруға болады. Бұл әр ұстаздың шеберлігіне келіп саяды.

Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін жалпы орта білім беретін мектептердегі тарих пәнінде оқытуда проблемалық, суреттеп жазу, салыстырмалы құрылымдық, феноменологиялық, идеографиялық әдістерді, тарихи және

сыни тұрғыдан талдауды, аналогиялық тәсілді және т.б. әдістерді қолдану ұсынылады. Осы тақырыптардың түйінді тұстарында фактологиялық материалдарға ерекше назар аудару қажет.

9, 11 сыныптардағы Қазақстан тарихы пәні бойынша «Тәуелсіз, егемен Қазақстан» тақырыбын өткенде «Ассоциациялар» (3 минут) жаттығуын пайдалануға болады. Мұғалім «Тәуелсіздік» сөзін маркер тақтаға және балаларға парақтың ортасына жазуды ұсынады: 1) Ойларыңдағыны жазыңдар. Өз ойларың туралы ешқандай қорытынды жасамандар, тек жазыңдар. 2) Жазылу немесе басқа да ережелерге көңіл аудармандар. 3) Сөзді жазып болысымен олардың арасына лайық деген байланыстарды сыза бастандар. 4) Уақыт аяқтамайынша жазуды тоқтатпандар. 5) Мұғалім: «Тәуелсіздік» сөзін жазғанда оқушыларда қандай ассоциациялар пайда болады? Тақтаға балалар айтқан барлық сөздер жазылады, сонан кейін оқушылардың ойынша ең маңызды деген 5, кейіннен 3 сөз іріктеліп алынады. Тәуелсіздік – мемлекеттің саяси және экономикалық мәселелерді шешудегі дербестік алу құқығы деген ортақ қорытынды жасалады. Сонан кейін экранда тәуелсіздіктің негіздері және принциптері, Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегінен дәйексөздер беріледі.

«Қазақстан тарихы» және «Адам. Қоғам. Құқық» сабақтарында интербелсенді «Джигсо» (30 минут) ойынын өткізу ұсынылады. Ойынның мақсаты: «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін оқу барысында оқушыларды тәуелсіз Қазақстан туралы ақпарат алуға үйрету.

Ойынның тәртібі:

1) Мұғалім мәтінді 5 бөлікке бөледі: Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуындағы өзгерістер; Тәуелсіз Қазақстанның әлеуметтік саясаты; Қазақстанның сыртқы саясаты және халықаралық жағдайы; Тәуелсіз Қазақстанның мәдениеті.

2) Оқушылар тобын бес жұмыс тобына бөлу, мәтінде

неше бөлік болса, әр топта сонша қатысушы болады. Әр топ ішіндегі әрбір қатысушыға түс және нөмір берілу жүргізіледі. Бұл жағдайда топтарда әртүрлі түсі және 1-ден 5-ке дейінгі нөмірі бар бес оқушыдан.

3) Оқушылар өзін белгілі бір топпен сәйкестендіруі үшін түрлі-түсті жапсырмалары бар бейдждер дайындалады. Әрбір оқушы «Үй» және «Сараптау» топтарының қатысушысы болуы тиіс.

4) Оқушыларды бес үйдегі «топтар» бойынша бөледі. «Үй» топтары оқушыларының бейдждері түрлі-түсті болуы тиіс.

5) Мұғалім сараптау топтарындағы жұмыс бойынша нұсқамалық жұмыс жүргізеді. Оқушылар бірдей тапсырма алған соң нөмірлері бойынша бір топқа отырады, мысалы, Саясат (қызыл түс, барлық бірінші нөмірлер және т.б.). Бірдей тапсырма алған оқушылар бір топқа жиналып, түрлі-түсті жолақты тақташа қойылған стол басына орналасады. Олар мәтінді мұқият талдайды, сұрақтар құрастырады.

6) Мұғалім оқушыларды «үйге» қайта оралуға шақырады, олардың әрқайсысы өздерінің үйдегі топтарын хабардар етуі тиіс. Үй топтарында сараптау тобынан бір адамнан болуы қажет. Оқушылар кезек бойынша бір-біріне материалдың мазмұнын айтып береді.

7) Мұғалім материалды меңгергенін тексеру үшін сұрақтар қояды (15 сұрақтан тұратын тест). Код көмегімен жауаптардың дұрыстығын тексереді. Бағалау критерийін жариялайды. 1-ден 8-ге дейін дұрыс жауап үшін «3», 9-дан 12-ге дейін – «4», 13-тен 15-ке дейін «5» қойылады. Топтар бойынша балл саны есептеледі, алдын ала дайындалған білімді бағалау шкаласы бойынша баға қойылады.

Ойынның схемасы: Саясат – қызыл. Экономика – көк. Қоғам – сары. Сыртқы саясат – күлгін. Мәдениет – жасыл.

Бірінші кезең: түрлі-түсті, Үй топтарын құру. № 1 топ 1 2 3 4 5.

Екінші кезең: сараптау, бір түсті топтарға ауысу. Бірінші

стол 1 1 1 1 1.

Екінші стол 2 2 2 2 2 және т.б.

Үшінші кезең: Үй топтарына оралу, ақпарат алмасу.

Төртінші кезең: бақылау, тестілер.

«Синквейн» жаттығуы. Мұғалім оқушылардан бес жолға келесі тапсырманы жазуды сұрайды: 1-жол – Атауы (көп жағдайда, зат есім) – бір сөз. 2-жол – Суреттеу (әдетте, сын есім) – екі сөз. 3-жол – Іс-әрекет (етістік) – үш сөз. 4-жол – Сезім (сөйлем) төрт сөзден тұратын сөйлем, тақырыпқа қатыстыны білдіреді. 5-жол – Мазмұнның дәлелі (бір сөз) – бірінші жолдың синонимі.

Қорытынды жасау.

1-оқушы: Қазақстан тәуелсіздік жылдарында әлемдегі ешбір ел жете алмаған жетістіктерге қол жеткізді.

2-оқушы: Тәуелсіздік жылдарында қазақстандық жолдың негізгі құндылықтары қалыптасты – Еркіндік, Бірлік, Тұрақтылық, Өркендеу.

Сонымен, Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін жалпы орта білім беру ұйымдарында оқыту аясында тәрбие жұмысын әдістемелік дұрыс ұйымдастырған жағдайда жастар өзінің табанды еңбегі мен мақсаттылығының арқасында білімді адам және өз ісінің маманы, Қазақстанның азаматы-патриоты бола алатынын жақсы түсінеді.

2 Жалпы орта білім беру ұйымдарында Мемлекет басшысының «Тәуелсіздік толғауы» шығармасын зерделеу аясында идеологиялық жұмысты әдістемелік сүйемелдеу

Идеология қоғам мен адам дамуының мақсаттары, сондай-ақ осы мақсаттарға қол жеткізудегі адамдардың құндылықты бағдарлары мен сенімдерінде жүзеге асырылған құралдар мен жолдар туралы идеялардың, көзқарастар мен ұғымдардың жүйесін білдіреді.

Оқушылармен жүргізілетін тәрбие жұмысын идеологиялық қолдау – мемлекет пен қоғамның маңызды функциясы. Қазақстанның білім беру жүйесі өз дамуында мемлекеттің идеологиясына сүйенеді.

Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін жалпы орта білім беру ұйымдарында оқыту аясында идеологиялық жұмысты әдістемелік қолдау келесілер арқылы көрінетін, олардың әлеуметтік және психологиялық құзыреттіліктерін қалыптастыруға бағытталған:

-қазақстандық қоғам мен мемлекеттің, оның саяси және экономикалық құрылысын көрсететін дүниетаным;

-қазақ халқының дәстүрлеріне, мәдениетіне, басқа этностар мен этникалық топтардың мәдениетіне құрмет;

-белсенді өмірлік ұстаным;

-қазақстандық қоғам мен мемлекет алға қойған мақсаттарға қол жеткізуде саналы ұмтылыс;

-тұлғалық өсуге, негізгі тұлғалық (адамгершілік, азаматтық, елжандылық, ұжымшылдық, еңбексүйгіштік) құзыреттіліктерін қалыптастыруға ықпал ететін қызмет;

-салауатты өмір салты мақсаты;

-азамат, патриот, еңбек адамы, кәсіпқой, үй иесі сияқты әлеуметтік рөлдерді лайықты орындауға бейімдеу.

Тәрбие жұмысын идеологиялық сүйемелдеу – бұл қатысушылары оқушы жастар, білім беру ұйымдарының педагогикалық ұжымдары, қоғамдық және тәрбие, отбасы

әлеуметтік институттарының өкілдері болып табылатын, тұлғаны әлеуметтендіру үшін толымды жағдай жасаудағы басты бағыт.

Оқушылармен жүргізілетін тәрбие жұмысын идеологиялық қолдау – тәрбиешілердің өздерінің, барлық педагогикалық кадрлардың, тәрбиенің қоғамдық институттары өкілдерінің сенімі мен дайындығын, олардың отбасы, оқу орны, бұқаралық ақпарат құралдары, әдебиет, өнер, қоғамдық ұйымдар, балалар мен жастардың қызығушылықтары бойынша бірлестіктері мүмкіндіктерін пайдалана отырып өзара әрекетте жұмыс жасау білігін талап ететін процесс.

Оқушылармен жүргізілетін тәрбие жұмысын идеологиялық қолдауды әдістемелік қамсыздандыру кешенді көзқараспен қамтамасыз етіледі және оларды қоғамдық өмірге белсенді қатыстыра отырып білім беру, тәрбиелеу, насихат жұмыстарына тұрады.

Жалпы орта білім беру ұйымдарында идеологиялық және тәрбие жұмыстарын директордың тәрбие жұмысы бойынша орынбасары, педагог-ұйымдастырушы, сынып жетекшілері және басқа педагогикалық қызметкерлер ұйымдастырады.

Жалпы орта білім беру ұйымдарында идеологиялық және тәрбие жұмыстарын ұйымдастыруда директордың тәрбие жұмысы бойынша орынбасары маңызды рөл атқарады, ол ұйымдастыру-тәрбие жұмысын жоспарлауды жүзеге асырады және білім беру ұйымының, социумның ерекшеліктерін, дәстүрлерін, педагогикалық ұжымның мүмкіншіліктерін ескере отырып білім алушылардың тәрбиелілік деңгейін анықтау негізінде тәрбие жұмысын ұйымдастырады. Ол педагогикалық қызметкерлердің, сондай-ақ сынып жетекшісі міндетін атқарушылардың, әлеуметтік-педагогикалық және психологиялық қызмет мамандарының, білім беру ұйымы кітапханашыларының идеологиялық және тәрбие жұмыстарын тікелей үйлестіреді, осы қызметкерлерге қажет ұйымдастырушылық және әдістемелік көмек көрсетеді.

Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін оқыту аясында жалпы орта білім беру ұйымдарындағы идеологиялық жұмыстың негізгі мақсаты – жауапкершілігі мол, көшбасшылық қасиеттері бар, өздігімен ойлауға және болып жатқанды бағалауға, өз өмірі мен қызметін өз мүдделеріне сәйкес және тұтас алғанда оны қоршаған адамдар мен қоғамның талаптарын ескере отырып құруға қабілетті азамат дайындау.

Мәтінмен жұмыс жасауда оқушыларға кестені толтыру ұсынылуы мүмкін. Кесте материалды құрылымдауға және жүйелеуге мүмкіндік береді. Жұмыстың бұл түрін ақпаратты ойлау және өңдеу сатыларында жүргізу тиімді. Мәтінді оқуда мәтінді өз көзқарасы тұрғысынан қарастыруға мүмкіндік беретін «Қос күнделік» кестесін толтыру пайдалы. Оқушылар кестенің бір жағына оны қызықтырған, болмаса оған түсініксіз немесе ол қабылдамаған деректер мен мәлімдемелерді жазады.

Жанына осы дәйексөзді алудағы өзінің түсіндірмесін жазады.

Мәтіннен үзінді	Сұрақтар мен түсіндірмелер

Жұмыстың бұл түрі мәтінді мұқият және толық өңдеуге мүмкіндік береді, себебі оқушы өзінің ескертулерін кестеге жазып отыруы тиіс.

«Білемін. Білгім келеді. Білдім» стратегиясы бойынша кесте толтыру мәтін мазмұнын зерделеуде кешенді көзқарасты болжайды. Мәтінмен танысудың алдында оқушылар «Білемін», «Білгім келеді» бағандарын және танысу барысында «Білдім» бағанын толтырады.

Білемін	Білгім келеді	Білдім

Одан әрі мүмкіндігінше мәтінді мағынасына қарай бөліктерге бөлу керек және мәтінмен жұмыстың түрлі стратегиялары мен формаларын пайдалана отырып, топтық, жұптық немесе жеке жұмыс түрін ұйымдастыру қажет.

Тәуелсіздік	Ережелер мен нормалар жүйесі
Динамикалылық	Дербестік, егемендік
Инновациялылық	Бағыт
Қағида	Жаңалықты қабылдауға дайын болуы
Сабақтастық	Белсенділік, жігерлілік
Вектор	Табиғаттағы даму процесі кұбылыстары арасындағы, қоғамдағы және танымдағы байланыс

•Мәтінге сүйене отырып «*тәуелсіздік туралы толғау*», «*тәуелсіз мемлекет*» сөз тіркестерінің мағынасын түсіндіріңдер.

•Түсіп қалған тыныс белгілерін қойыңдар және олардың қойылуын түсіндіріңдер.

•Сөйлемге синтаксистік және пунктуациялық талдау жасаңдар.

•Сәйкестілікті орнатыңдар.

Анықтауыш есімдік	Бізді алыстатады
Жеке есімдік	Әрбір азаматта
Тәуелдеу есімдігі	Біздің Отанымыздың
Қатыстық есімдік	Ел
Сілтеу есімдігі	Соны ашатын

Сөйлемдерді толықтырыңдар.

Біздің бас ... барлық қазақстандықтар үшін нағыз ... , Отанымызға деген біздің ортақ сүйіспеншілігіміздің ... айналды.

Тәуелсіздік – тарихтың ... немесе бүгінгі буынның ... емес. Ол – өткен бабалардың алдындағы ... және келешек ұрпақтың алдындағы зор ... .

Біз, қазақстандықтардың қазіргі заманғы ... бір халық ретінде жаңа ... «кіндік уақытын», ... басты векторын айқындап алдық.

Біз жүргізіп отырған сыртқы және ішкі ... – халықтың даналығы. Қазақстанды ... жолындағы күллі жауапты шешімдердің даналығы.

Елбасының «Тәуелсіздік толғауы» еңбегін оқыту аясында жалпы орта білім беру ұйымдарының тәрбие және идеологиялық жұмысы үнемі зейін аудару мен жүйелі көзқарасты, оның барлық бағыттарын жүзеге асыруда формализм болмауын, жоспарлау процестерін, бақылау-талдау қызметін одан әрі оңтайландыруды талап етеді.

Әдебиет

1 Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Ұлытау төріндегі сұхбаты. – 2014. – 23 қыркүйек. / Егемен Қазақстан.

2 Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Нұрлы жол – болашаққа бастар жол» – Астана, – 2014. – 11 қараша.

3 Қазақстан Республикасының Президенті, «Нұр Отан» партиясының Төрағасы Н.Ә. Назарбаевтың партияның XVI съезінде сөйлеген сөзі «Баршаға бірдей осы заманғы мемлекет: Бес институционалдық реформа» – Астана, – 2015. – 11 наурыз.

4 Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан-2050: стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» – Астана, – 2012. – 14 желтоқсан.

5 Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігі күніне арналған салтанатты жиында сөйлеген сөзі. – Астана, –2014. – 15 желтоқсан.

Мазмұны

Кіріспе.....	3
1 Жалпы орта білім беру ұйымдарында Мемлекет басшысының «Тәуелсіздік толғауы» шығармасын зерделеу аясында тәрбие жұмысын әдістемелік сүйемелдеу.....	5
2 Жалпы орта білім беру ұйымдарында Мемлекет басшысының «Тәуелсіздік толғауы» шығармасын зерделеу аясында идеологиялық жұмысты әдістемелік сүйемелдеу.....	18
Әдебиет.....	23

Введение

«Моя мечта и мысли о том, чтобы Казахстан существовал вечно. Поэтому я предложил идею «Мәңгілік Ел» (Вечная страна). Мы делаем все, чтобы стать таковой. Я верю, что нынешнее молодое поколение – это патриоты, которые способны помочь развитию Казахстана ...» – сказал Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев в размышлениях у подножья горы Улытау [1].

Глава государства в своих посланиях и трудах всегда акцентирует внимание на усилении воспитательного компонента процесса обучения. В частности, в Послании Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева «Стратегия Казахстан – 2050: новый политический курс состоявшегося государства» особо отмечено, что воспитание детей – это огромные инвестиции в будущее. Поколение, воспитанное на лучших традициях национальной и мировой образовательной системы образования, способно создать сильное государство, развитую экономику и возможности для всеобщего труда [2].

В Казахстане идет реализация «100 конкретных шагов» – фронтальных задач, раскрывающих колоссальный потенциал развития Казахстана. За каждой строкой президентского Плана Нации незримо, но отчетливо выступает созидательный исторический месседж – «Наша страна, наша нация, наше будущее» [3].

Выступая на торжественном собрании, посвященном Дню Независимости РК, Президент отметил, что наше восприятие исторического прошлого всегда должно быть цельным и позитивным. Оно должно объединять всех казахстанцев, а не разделять их [4].

Наша Независимость основывается на прочном фундаменте народной мудрости, воплощенной во внутренней и внешней политике Лидера Нации, дружбе и Великом единстве нашего народа, его гостеприимстве и великодушии,

его уникальной истории и полиэтничной культуре. Молодежь нашей страны должна глубоко усвоить эти простые и понятные истины. «Слово о Независимости» обязательно должно изучаться в организациях образования.

Выступление Н.А. Назарбаева «Слово о независимости» – это напутствие молодому поколению, которое должно проходить красной нитью через всю образовательную программу. В обращении представителей Конгресса историков Казахстана было сказано, что Лидер нации масштабно обозначил фундаментальные основы философии Независимости – всеобщий труд, мудрость, толерантность и единство народа, уникальность истории, культуры и государственного языка при полном уважении языков всех этносов Казахстана. Эти основы важно знать каждому гражданину Республики Казахстан, начиная со школьных лет.

В связи с вышесказанным цель данной работы - разработать методическое сопровождение воспитательной и идеологической работы в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о независимости».

1 Методическое обеспечение воспитательной работы в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о независимости»

Развитие системы воспитания детей и учащейся молодежи осуществляется в соответствии с основными положениями идеологии Казахстана, принципами государственной политики в сфере образования, государственной молодежной политики.

Мировой экономический кризис, в определенной степени повлиявший на темпы роста казахстанской экономики, не остановил ее поступательного роста. И в этом заслуга дальновидной политики, проводимой Главой государства Н.А. Назарбаевым.

Изучение и анализ произведения Главы государства «Слово о независимости» показывают, что историческая сила выбора, сделанного народом Казахстана, в определении своей судьбы и возможности строить своё будущее самим – правильна и дальновидна. Независимость – сбывшаяся многовековая мечта казахского народа, плод его чаяний и надежд, символ гордости казахстанского патриотизма.

В Конституции Республики Казахстан отмечено, что казахстанский патриотизм относится к основополагающим принципам государства. Истоки патриотизма – в любви к семье, Родине, в глубоком знании истории страны, в понимании и уважении деятельности тех поколений, усилиями которых обеспечивались ее независимость и процветание [5].

Н. А. Назарбаев в своём труде «Слово о независимости» подчёркивает, что страна будет процветать, если патриотизм развивать в особенности у молодежи. Наша молодежь должна расти приверженной таким высоким ценностям, как честь, верность долгу, порядочность, созидание во имя процветания нашей Родины. Ключевыми моментами в воспитании

подростающего поколения Лидер Нации считает требовательность в отношении к себе, честность в отношении к окружающим, верность в отношении страны.

Обеспечение прочного мира и согласия между народами, культивирование толерантности не просто как политической нормы, а как образа жизни казахстанцев стали одной из главных забот Н.А. Назарбаева с первых шагов государственной деятельности.

Огромные изменения, происшедшие в последние годы, новые проблемы, связанные с воспитанием подрастающего поколения, обусловлены переосмыслением сущности воспитания, его места и роли в общественной жизни.

В воспитательной системе организаций общего среднего образования особое место занимает классный руководитель. Именно от умения организации его работы начинается формирование личности учащегося.

Организационно-воспитательная работа, проводимая классным руководителем, осуществляется за пределами времени, которое отводится на проведение учебных занятий, в соответствии с планами идеологической и воспитательной работы (класса, организации образования).

Воспитательная работа включает следующие виды: индивидуальную и групповую работу с учащимися, идеологическую, культурно-досуговую, физкультурно-оздоровительную, спортивно-массовую работу, формирование навыков здорового образа жизни, организацию общественно полезной деятельности, трудовое воспитание и профориентацию, профилактику противоправного поведения учащихся и др.

Классный руководитель работает в тесном контакте со специалистами социально-педагогической и психологической службы организации образования - педагогом социальным и педагогом-психологом, педагогом-организатором и др.

Учебно-методическая работа с классными руководителями осуществляется через педагогические

советы, методические объединения, семинары, тематические встречи с сотрудниками институтов повышения квалификации «Өрлеу», педагогических вузов, а также через курсовую подготовку, в которых следует шире и глубже изучать произведения Главы государства «Слово о независимости».

Педагог-организатор планирует внеучебную работу с обучающимися в организациях образования и непосредственно участвует в организации воспитательной работы. Его работа направлена на координацию деятельности объединений по интересам, детских и молодежных общественных объединений. Деятельность педагога-организатора должна быть ориентирована на создание условий для развития способностей обучающихся, организацию их свободного времени с учетом индивидуальных особенностей, интересов и склонностей.

В работе с детскими и молодежными объединениями особое внимание необходимо уделять изучению произведения Главы государства «Слово о независимости», проводить семинары, диспуты, вечера.

Например, по следующим темам: «Великая история Мәңгілік Ел», «Независимость и Свобода», «Независимость – это Всеобщий труд» и т.д.

Успешная работа детских общественных организаций невозможна при отсутствии подготовленных лидеров детского движения. Здесь особенно важны рекомендации Лидера нации о подготовке активной молодёжи с лидерскими качествами, со здоровыми амбициями. Уместны организация и проведение лекций по теории известного психолога Фрэнка Карделла, как можно изменить свои черты характера и привычки; организаций тренингов «Генерация идей», «Креативные идеи», «Я – лидер» и т.д. Такая работа должна вестись регулярно и планомерно. Одновременно педагог-организатор обучает не только активы классов, но и классных руководителей, координирует работу педагогов с

обучающимися и их законными представителями по курируемым направлениям. Значимым в работе педагога-организатора являются организация общественно полезной и досуговой деятельности совместно с учреждениями культуры, спорта и туризма, участие в работе педагогического коллектива по предупреждению правонарушений среди несовершеннолетних, трудовое воспитание, организация занятости обучающихся в летний период.

Для эффективной организации воспитательной работы педагогу-организатору необходима следующая документация: план работы педагога-организатора на год; план работы на четверть (полугодие); аналитический отчет о работе за год.

Воспитание гражданина-патриота в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о независимости» следует проводить не только во внеклассное время, но и при обучении учебным предметам.

Например, большими возможностями в этом плане располагают учебные программы по предметам «Русский язык», «Русская литература», разработанные в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденные постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080.

Одной из главных целей обучения русскому языку является формирование коммуникативной компетенции, основанной на знаниях учащихся об особенностях использования их в устной и письменной речи. Формирование коммуникативной компетенции происходит на основе тематической организации речевого материала, который способствует трем уровням подготовки учащихся: предметным, личностным, системно-деятельностным результатам.

Личностные результаты должны проявляться в уважении

к внешней и внутренней политике государства; в активной гражданской позиции, в высоких патриотических чувствах и готовности к служению своей Родине и защите ее интересов; уважении к государственному и родному языкам, в толерантном отношении к русскому языку и языкам других национальностей и этносов, проживающих на территории Казахстана; в уважении к истории, культуре, традициям и другим ценностям казахстанского народа; в стремлении оберегать и приумножать богатства страны, родного края.

Для становления гражданина, патриота необходимо знание истории своей страны, сохранение исторической памяти, познание закономерностей развития общества, осознание значимости каждого члена общества. Воспитание гражданственности и патриотизма проявляется через любовь к своей стране, преданность ей, в осознанном желании и готовности встать на защиту Отечества. Хорошим подспорьем в этом является правильный подбор дидактического материала. Необходимо, чтобы тексты упражнений, заданий не только иллюстрировали языковую тему, но и были разнообразны по тематике, по стилю, по жанру. Ценны в этом отношении тексты публицистического и официально-делового стиля.

Для изучения в 9-11 классах по учебным предметам «Русский язык» и «Русская литература» включен текст Выступления Главы государства Н.А. Назарбаева на торжественном собрании, посвященном Дню Независимости Республики Казахстан «Независимость Республики Казахстан – Великая история Мәңгілік Ел».

Данный документ имеет не только историческую ценность, но и имеет большое воспитательное значение. «Независимость – это Всеобщий труд, труд школьников и студентов, постигающих науки, труд людей всех профессий, приумножающих национальное богатство, труд казахстанцев, воспитывающих каждое новое поколение в безграничной любви к Отечеству. Независимость – это Великое единство

нашего народа с его уникальной историей и культурой, государственным языком и уважением этнических языков всех казахстанцев», – писал Н.А. Назарбаев [3].

Чувство единения, мира, дружбы, понимания и согласия, чувство гордости своей страной, ее историей и культурой, чувство общности и ответственности за ее будущее зарождаются в каждом, кто знакомится с текстом. Предлагаются различные формы и виды работ для всестороннего изучения данного текста.

На уроках русской литературы при изучении произведения Н.А. Назарбаева «Слово о Независимости» развивается творческий потенциал учащихся, навыки критического мышления, формируется личность с активной жизненной позицией, направленной на укрепление завоеваний и достижений государства за годы независимости.

В основу выступления главы государства положены следующие государственные документы:

- Программы «Партнерство во имя мира».
- Новая экономическая политика «Нұрлы жол».
- Общенациональная идея «Мәңгілік Ел».
- Стратегия «Казахстан -2030» – Стратегии «Казахстан-2050».

В выступлении Главы государства приводится доказательная база того, что новая экономическая политика «Нұрлы жол» стала «достойным ответом на глобальные вызовы», отмечается опережающее значение Стратегии-2030, необходимость Стратегии «Казахстан – 2050».

В произведении Н.А. Назарбаева «Слово о Независимости» акцентировано внимание на: идейность – выраженность отношения автора, ясность авторского понимания и оценки отражённой в его произведении действительности, выражение мыслей автора о сущности представленных событий; идеал – представление о совершенстве, то, что должно быть по мнению автора; гуманистические идеалы – отношение к людям, народу,

проникнутое любовью к нему, заботой о его благе, уважением к человеческому достоинству.

Из выступления Главы государства: «Мәңгілік Ел» – это идея, которая открывает завтрашний день, выражает веру в будущее, это символ необратимой и прочной стабильности. Мы должны смело и достойно вершить свою историю. Мы будем еще сильнее, если всегда будем едины. В этом заключается тысячелетний смысл нашей Вечной Родины» [4].

В основном содержании произведения «Слово о Независимости» обозначены следующие приоритеты: труд, единство, независимость, инновационность, мир и безопасность, также определены два главных канона, определяющих судьбу народа: преемственность поколений и ценностей; динамичность нации, инновационность молодежи.

Жизненная философия Независимости – Мәңгілік Ел.

Самая высшая добродетель – беречь и укреплять единство.

Лейтмотивом произведения являются конкретные понятия, многократно повторяемые, упоминаемые: Независимость, Мудрость, Вечная Земля.

Изучая тему: «Независимый, суверенный Казахстан» по предмету «История Казахстана» в 9, 11 классах рекомендуется использовать упражнение «Ассоциации» (3 минут). Учитель пишет слово «Независимость» на маркерной доске и предлагает написать его ребятам в центре листа: 1) Напишите все, что приходит в голову. Не делайте никаких выводов о мыслях, просто запишите их. 2) Не обращайтесь внимания на написание или другие правила письма. 3) Как только слово записали, начните рисовать между ними соединения, которые кажутся вам подходящими. 4) Не переставайте писать, пока не закончится время, чтобы написать слово. 5) Учитель: Какие ассоциации возникают у учащихся при слове «Независимость»? На доске записываются все слова, предложения учащихся, затем предлагается выделить 5 наиболее важных с точки зрения

учащихся, затем лишь 3 слова. Делается совместный вывод, что независимость – право государства на самостоятельность в решении политических и экономических вопросов. А затем на экране даются основания и принципы независимости, цитаты Н.А. Назарбаева из «Слово о Независимости».

Можно провести интерактивную игру «Джигсо» (30 минут).

Цель игры: научить учащихся овладению информацией о независимом Казахстане в ходе изучения «Слово о Независимости» в течение короткого отрезка времени, усилить обучение через преподавание самими учащимися.

Порядок проведения:

1) Учитель делит текст на пять частей: изменения в общественно-политическом развитии независимого Казахстана; экономика независимого Казахстана; социальная политика независимого Казахстана; внешняя политика и международное положение Казахстана; культура независимого Казахстана.

2) Разделить группу учащихся на пять рабочих групп, в каждой группе столько участников, сколько частей текста. Проводится присвоение цвета и номера внутри группы каждому участнику. В данном случае пять учащихся в группах с разным цветом и номера учащихся от 1 до 5.

3) Подготовит бейджики с цветными наклейками, чтобы учащиеся смогли себя идентифицировать с определенной группой. Каждый должен быть участником двух групп – «Домашний» и «Экспертный».

4) Распределить учащихся по пяти домашним «группам». В «Домашних группах» учащиеся должны иметь бейджики разных цветов.

5) Учитель проводит инструктаж по работе в экспертных группах. Учащиеся, получив одинаковые задания, садятся в одну группу по номерам, например Политика (красный цвет, все первые номера и т.д.). Учащиеся, получившие одинаковые задания, садятся в одну группу к столу, где помещены

табличка с цветной полоской. Они подробно разбирают текст, пытаются составить вопросы.

6) Учитель приглашает учащихся вернуться «домой», каждый из них должен проинформировать их домашние группы. В домашних группах должно быть по одному человеку из экспертных групп. Учащиеся по очереди рассказывают друг другу содержание материала.

7) Учитель задает вопросы для проверки усвоения материала (тест из 15 вопросов). Проверяет правильность ответов с помощью кода. Объявляет критерий оценки. От 1 до 8 правильных ответов оценка 3, от 9 до 12 оценка 4, от 13 до 15 оценка 5. Подсчитывает количество баллов по группам, выставляет оценки на шкале оценки знаний, подготовленной заранее.

Схема игры: Политика – красный. Экономика – синий. Общество – желтый. Внешняя политика – оранжевый. Культура – зеленый.

Первый этап: формирование домашних, разноцветных групп. Группа №1 1 2 3 4 5. Второй этап: переход в экспертные, одноцветные группы. Первый стол 1 1 1 1 1. Второй стол 2 2 2 2 2 и т.д. Третий этап: возвращение в домашние группы, обмен информацией. Четвертый этап: контроль, тесты. Рефлексия.

Упражнение «Синквейн». Учитель просит учащихся записать в пять строк следующее:

1-ая строка – Название (обычно существительное) – одно слово.

2-ая строка – Описание (обычно прилагательное) – два слова.

3-ая строка – Действие (обычно глагол) – три слова.

4-ая строка – Чувства (фраза) фраза из четырех слов, показывает отношение к теме.

5-ая строка – Подтверждение сущности (одно слово) – синоним к первой строке.

Подведение итогов.

1-й учащийся: Казахстан за годы независимости достиг таких результатов, которых не смогла достигнуть ни одна страна в мире.

2-й учащийся: За годы независимости сформированы базовые ценности казахстанского пути – Свобода, Единство, Стабильность, Процветание.

Таким образом, если в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о независимости» методически правильно организовать воспитательную работу, то молодёжь хорошо усвоит, что только благодаря упорному труду и целеустремленности можно стать высокообразованным человеком и профессионалом в своем деле, стать настоящим гражданином-патриотом Казахстана. Как отметил Президент Н.А. Назарбаев: «... молодёжь – опора нашего будущего. Государство открыло перед новым поколением все двери и все пути!» [6].

2 Методическое сопровождение идеологической работы в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о независимости»

Идеология представляет собой систему идей, взглядов, представлений о целях развития общества и человека, а также средствах и путях достижения этих целей, воплощенных в ценностных ориентациях и убеждениях людей.

Идеологическое сопровождение воспитательной работы с учащейся молодежью – это важнейшая функция государства и общества. Система образования Казахстана в своем развитии опирается на идеологию государства.

Методическое сопровождение идеологической работы в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о независимости» направлено на формирование их социальной и психологической компетентности, выражающейся посредством:

- мировоззрения, отражающего идеалы казахстанского общества и государства, его политический и экономический уклад;

- уважения к национальной культуре, традициям казахского народа, культуре других народов и национальностей;

- активной жизненной позиции;

- сознательного стремления к достижению целей, поставленных казахстанским обществом и государством;

- деятельности, способствующей профессиональному и личностному росту, формированию ключевых личностных качеств (нравственность, гражданственность, патриотизм, коллективизм, трудолюбие);

- установок на здоровый образ жизни;

- ориентации на достойное выполнение социальных ролей гражданина, патриота, труженика, профессионала, семьянина.

Идеологическое сопровождение воспитательной работы – это ведущее направление создания полноценных условий для социализации личности, участниками которого выступают учащаяся молодежь, педагогические коллективы учреждений образования, представители общественных и социальных институтов воспитания, семья.

Идеологическое сопровождение воспитательной работы с учащейся и студенческой молодежью – процесс, требующий убежденности и подготовленности самих воспитателей, всех педагогических кадров, представителей общественных институтов воспитания, их умения работать во взаимодействии, используя возможности семьи, учебного заведения, средств массовой информации, литературы, искусства, общественных организаций, детских и молодежных объединений по интересам. Методическое обеспечение идеологического сопровождения воспитательной работы с учащейся обеспечивается комплексным подходом и включает в себя образовательную, воспитательную, пропагандистскую работу с активным вовлечением учащихся в общественную жизнь.

Эффективность организации идеологического сопровождения воспитательной работы в организациях образования обеспечивается такими основными принципами, как:

- преемственность;
- целостность и системность.

Кроме того, эффективность организации идеологического сопровождения воспитательной работы определяется актуальностью, научностью, комплексностью, вариативностью его содержания. Выбор методов идеологического сопровождения воспитательной работы определяется интересами государства и общества, а также потребностями и интересами личности учащегося. Оценка результатов идеологического сопровождения воспитательной работы определяется четырьмя уровнями:

В организациях общего среднего образования идеологическую и воспитательную работу организуют заместитель директора по воспитательной работе, педагог-организатор, классные руководители и другие педагогические работники.

Значимую роль в организации идеологической и воспитательной работы в организации общего среднего образования играет заместитель директора по воспитательной работе, который осуществляет планирование организационно-воспитательной работы и организует воспитательную деятельность на основе анализа уровня воспитанности обучающихся с учетом особенностей, традиций организации образования, социума и возможностей педагогического коллектива. Он непосредственно координирует и направляет идеологическую и воспитательную работу педагогических работников, в том числе выполняющих обязанности классных руководителей, специалистов социально-педагогической и психологической службы, работников библиотеки организации образования, оказывает этим работникам необходимую организационную и методическую помощь.

Анализ идеологической и воспитательной работы за предшествующий учебный год – основа для планирования на следующий учебный год, который включает общую оценку результатов работы по основным их направлениям, а также деятельность классных руководителей, педагога-организатора в соответствии с поставленными целями и задачами и данными мониторинга идеологической и воспитательной работы; сведения обобщающего характера об участии обучающихся в районных, областных, республиканских мероприятиях; о деятельности органов ученического самоуправления, общие выводы, выявленные проблемы и перспективы работы. На основе результатов аналитической деятельности необходимо совершенствовать механизмы управления через систему контроля (текущего, итогового и

т.д.), структуру и содержание воспитательного процесса.

Значительное внимание в деятельности заместителя директора по воспитательной работе должно уделяться качеству воспитания. В процессе изучения качества воспитания в организациях общего среднего образования принято обращаться к уровню воспитанности учащихся, качеству воспитательной системы, имеющимся ресурсам (нормативное и методическое обеспечение, материальная база и др.).

Сложившаяся социально-экономическая и политическая ситуация в современном мире диктует необходимость изменения приоритетов в учебно-воспитательном процессе, выдвигая на первый план не только традиционную задачу повышения качества образования, но и требуя в первую очередь особых педагогических усилий от учебного учреждения в решении проблем воспитания.

В рамках изучения произведения Главы государства «Слово о Независимости» основной целью идеологической работы в организациях общего среднего образования является подготовка ответственного гражданина, с развитыми лидерскими качествами, способного самостоятельно мыслить и оценивать происходящее, строить свою жизнь и деятельность в соответствии с собственными интересами и с учетом интересов и требований окружающих его людей и общества в целом. Реализация поставленной цели при решении следующих основных задач воспитательной деятельности:

1. Развитие диапазона управления учащимися своим поведением в ситуациях взаимодействия с другими людьми.

2. Освоение способов создания ситуаций гармонического межличностного взаимодействия.

3. Поддержка творческой активности учащихся.

4. Развитие профессиональных компетенций учащихся.

5. Развитие интеллектуального потенциала учащихся.

В первую очередь это связано с изменением современной

социокультурной ситуации, характеризующей множество инновационных изменений в сфере образования, которые учащиеся должны освоить в процессе обучения. Для успешной адаптации к новым педагогическим технологиям, образовательным организациям нового типа, стилю управления учебным заведением, пониманию и усвоению приоритетов содержания обучения, оценки её деятельности необходимо целенаправленное формирование личности в соответствии с социокультурными нормативными моделями. Решением данных вопросов является интеллектуальное воспитание учащихся.

Как показывает практика, социум постоянно меняется. Поэтому для того чтобы учащиеся были адекватны времени и социальным ситуациям, в которых они неизбежно участвуют необходимо проведение идеологической работы. Анализ педагогической литературы показывает, что современной молодежи недостает перспективных линий социального развития. Чтобы выработать разумную стратегию собственной жизни в этом мире, необходимо иметь достаточно высокий интеллектуальный потенциал, на развитие которого направлено интеллектуальное воспитание.

Существует необходимость в такой форме организации учебно-воспитательного процесса, которая обеспечивает оказание каждому ученику индивидуализированной педагогической помощи с целью развития его интеллектуальных возможностей. Но анализ соответствующей литературы и изучение опыта работы организаций образования по воспитательной работе показали практическое отсутствие инновационного методического обеспечения воспитательного процесса, отвечающего современным требованиям. В этом большое значение сыграет изучение произведения Главы государства «Слово о Независимости».

Для первичного знакомства с текстом выступления Главы государства Н.А. Назарбаева на торжественном собрании,

посвященном Дню Независимости Республики Казахстан «Независимость Республики Казахстан – Великая история Мәңгілік Ел» необходимо сначала внимательно прослушать выступление Главы государства.

Для облегчения работы с данным текстом в полном объеме можно рекомендовать стратегию «Мозаика». Текст делится на части, количество людей в группах должно соответствовать количеству частей. Каждый член группы получает свою часть текста, изучает ее и становится экспертом по данному отрывку. Затем члены группы, которые изучили одну и ту же часть, встречаются в новых группах – в экспертных группах для обсуждения своей части текста. Экспертам необходимо сделать доступным содержание своей части текста для других членов первоначальных групп, так как они не владеют этим содержанием. Благодаря такой организации работы над текстом выступления возможно будет полное усвоение содержания текста.

Одним из приемов работы с информацией является графическая организация текста. Такая форма работы для многих учащихся является необходимой в силу особенностей восприятия текста.

Учитель даёт ключевое слово или заголовок текста, ученики записывают вокруг него все возможные ассоциации, обозначая стрелочками смысловые связи между понятиями.

Это позволяет актуализировать уже имеющиеся знания, активизировать познавательную активность учащихся и мотивировать их на дальнейшую работу с текстом. Это кластеры, ассоциативный куст, понятийная карта. Наиболее часто используются кластеры как эффективный способ графической организации материала. Логичность и простота действий позволяет выявить внутреннюю структуру текста, выделить основные идеи, факты.

Составляя кластер при изучении предмета «Человек. Общество. Право» в 9 классе, необходимо дать волю воображению, не бояться записывать то, что приходит на ум,

пока не иссякнут идеи. Воспринимая составленный кластер как поле идей по заданной теме, можно в дальнейшем конкретизировать направление развития. Например, выделить какой-то ключевой аспект и детализировать его по анализируемому тексту. Составление кластеров возможно и на этапе вызова и на этапе рефлексии как способ систематизации изученного материала.

В процессе работы над текстом учащимся может быть предложено оформление таблиц. Таблица позволит структурировать и систематизировать материал. Особенно полезен такой вид работы на стадии осмысления и переработки данной информации.

При чтении текста полезно заполнение таблицы «Двойной дневник», который дает возможность рассмотреть текст со своей позиции. Учащиеся записывают на одной стороне таблицы те факты и утверждение, которые вызвали его интерес или же, наоборот, были непонятны ему или не приняты им. Рядом они записывают свои комментарии, почему выписана данная цитата.

Выписки из текста	Вопросы и комментарии

Такая форма работы позволит более внимательно и основательно проработать текст, так как он должен делать пометки в таблице.

Заполнение таблицы по стратегии «Знаю. Хочу узнать. Узнал» предполагает комплексный подход к изучению содержания текста. До знакомства с текстом учащиеся заполняют графы «Знаю», «Хочу узнать» и по ходу знакомства с текстом заполняют графу «Узнал».

Знаю	Хочу узнать	Узнал

Далее желательно разбить текст на смысловые части и организовать работу в группах, в паре или индивидуально с использованием различных стратегий и форм работы над текстом.

Примерные задания к тексту:

- Внимательно прочитайте текст.
- Выделите главные мысли текста.
- Разделите текст на смысловые части.
- Сформулируйте каждую мысль в виде вопроса. Запишите вопросы как пункты плана.
- Установите соответствие слов лексическому значению.

Независимость	Система правил и норм
Динамичность	Самостоятельность, суверенитет
Инновационность	Направление
Канон	Готовность к восприятию нововведений
Преемственность	Активность, энергичность
Вектор	Связь между явлениями в процессе развития в природе, обществе и познании

- Опираясь на текст, объясните значения словосочетаний «слово о независимости», «независимое государство».
- Расставьте пропущенные знаки препинания и объясните их постановку.
- Сделайте синтаксический и пунктуационный анализ предложения.
- Опираясь на текст, объясните значения словосочетаний «слово о независимости», «независимое государство».
- Установите соответствие.

Определительное местоимение	отдаляет нас
Личное местоимение	в каждом гражданине
Притяжательное местоимение	нашей Родины
Относительное местоимение	та страна
Указательное местоимение	которая открывает

Дополните предложения.

Наш главный ... стал для всех казахстанцев настоящей ..., ... нашей общей ... к нашему Отечеству.

Независимость – это Великое ... нашего народа с его уникальной ... и ..., государственным ... и ... этнических языков всех казахстанцев.

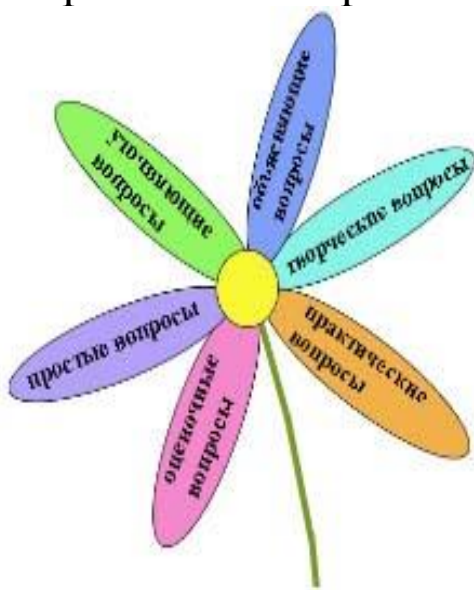
Проводимая нами внутренняя и внешняя ... – мудрость ... . Мудрость ..., ... и ... всех казахстанцев.

Мы, современное ... казахстанцев, как ... народ определили «осевое время» новейшей истории, ... вектор нашего будущего развития.

Вся история казахов, вся история ... Казахстана – это история ... и ... Беречь и укреплять ... – самая ... добродетель.

•Используя «Ромашку Блума» составьте вопросы по тексту.

Таксономия (от др. греч. – расположение, строй, порядок) вопросов, созданная известным американским психологом и педагогом Бенджамином Блумом, достаточно популярна в мире современного образования. Эти вопросы связаны с его классификацией уровней познавательной деятельности: знание, понимание, применение, анализ, синтез и оценка.

Шесть лепестков – шесть типов вопросов.

Воспроизведение	Простые	Кто? Когда? Где? Как?
Понимание	Уточняющие	Правильно ли я понял ...?
Применение	Практические	Как можно применить ...? Что можно сделать из ...?
Анализ	Интерпретационные	Почему?
Синтез	Творческие вопросы	Что будет, если ...?
Оценка	Оценочные	Как вы относитесь?

Данные задания могут варьироваться в зависимости от цели урока и языковой темы.

Воспитательная и идеологическая работа в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о Независимости» требует постоянного внимания и системного подхода, отсутствия формализма в реализации всех ее направлений, дальнейшей оптимизации процессов планирования, контрольно-аналитической деятельности.

Литература

1 Размышления у подножия Улытау: Н.А. Назарбаев – о будущем Казахстана. – Астана, – 2014. – 23 сентября / «Казахстанская правда».

2 Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Стратегия Казахстан – 2050: новый политический курс состоявшегося государства». – Астана, 2012. –14 декабря.

3 «План нации – 100 конкретных шагов по реализации пяти институциональных реформ Н.А. Назарбаева». – Астана, – 2015. – 11 марта.

4 Выступление Президента Казахстана Н.А. Назарбаева на торжественном собрании, посвященном Дню Независимости Республики Казахстан. – Астана, – 2014. –15 декабря.

5 Конституция Республики Казахстан (принята на республиканском референдуме 30 августа 1995 г. с изменениями и дополнениями по состоянию на 02 февраля 2011 г.).

6 Послание Главы государства народу Казахстана «Нұрлы жол – путь в будущее». – Астана, – 2014 – 11 ноября.

Содержание

Введение.....	25
1 Методическое обеспечение воспитательной работы в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о независимости».....	27
2 Методическое сопровождение идеологической работы в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о независимости».....	37
Литература.....	47

Жалпы орта білім беру ұйымдарында Мемлекет басшысының «Тәуелсіздік толғауы» шығармасын зерделеу аясында жүргізілетін тәрбие және идеологиялық жұмыстарды әдістемелік сүйемелдеу

Әдістемелік нұсқау хат

Методическое сопровождение воспитательной и идеологической работы в организациях общего среднего образования в рамках изучения произведения Главы государства «Слово о независимости»

Инструктивно-методическое письмо

Басуға 19. 06. 2015 ж. қол қойылды. Пішімі 60×84 1/16.
Қағазы офсеттік. Офсеттік басылыс.
Қаріп түрі «Times New Roman». Шартты баспа табағы 3,0

Подписано в печать 19.06. 2015 г. Формат 60×84 1/16.
Бумага офсетная. Печать офсетная.
Шрифт Times New Roman. Усл. п.л. 3,0

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
«Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы» РМҚК
010000, Астана қ., Орынбор көшесі 4, «Алтын Орда» БО, 15-
қабат

Министерство образования и науки Республики Казахстан
Национальная академия образования им. И. Алтынсарина
010000, г. Астана, ул. Орынбор, 4, БЦ «Алтын Орда» 15 этаж